

7/2714

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SAYI : B.02.0.001/01-5998
KONU : 7/2714-5768 esas sayılı yazılı
soru önergesi

22/06/2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : a) 31.05.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2714/5768/19409 sayılı yazınız.
b) Başbakanlığın 02.06.2004 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-361-6/2606 sayılı yazısı.

Adana Milletvekili Sayın Atilla BAŞOĞLU tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen ve Sayın Başbakan tarafından da koordinatörlüğümde cevaplandırılması tensip olunan 7/2714-5768 esas sayılı yazılı soru önergesinin cevabı aşağıdaki gibidir.

Yıllık Yatırım Programı, Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların, Döner Sermayeli İdarelerin, Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin, İller Bankasının, Fon İdarelerinin ve Özelleştirme Kapsamındaki Kuruluşların yatırım projeleri ile, Mahalli İdarelerin dış proje kredisi ile finanse edilen yatırım projelerini kapsamaktadır.

Yatırım sahibi kuruluşların; bütçe çağrısı, yatırım programı hazırlama genelgesi ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde gelecek yıla ilişkin olarak yaptıkları yatırım teklifleri ilgili yatırımcı kuruluş, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı yetkilileri tarafından değerlendirilmekte, teknik çalışmaları DPT tarafından yapılan Yatırım Programı taslağı Yüksek Planlama Kurulu ve Bakanlar Kuruluna arz edilmekte, ilgili Mali Yılın bütçesinin Resmi Gazetede yayımlanmasını müteakip, Bakanlar Kurulu Kararı olarak resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmektedir. Genel ve Katma Bütçe Kanun tasarısının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmesi sırasında kamu yatırımlarında ödenek kesintisi, ek ödenek tahsisi, Yatırım Programına yeni proje alınması gibi değişiklikler söz konusu olabilmekte, söz konusu değişikliklerin Mali Yılı Bütçesi ile birlikte yasalaşması durumunda, Yatırım Programı ile ilişkilendirilmektedir.

Geçmiş dönemlerde, yeterli yapılabirlik etütleri olmaksızın veya siyasi kaygılarla, yapılabirlik ve öncelik kriterleri ve kamu finansman imkanları dikkate alınmaksızın, bazı yatırım projelerinin yukarıda bahsedilen sürecin herhangi bir aşamasında Yatırım Programına dahil edildiği doğrudur. Yatırımcı kamu kuruluşlarının proje hazırlama birimlerinin yetersizliği de, yeterli niteliği haiz olmayan projelerin uygulamaya konulmasına ve daha sonra sorunlar yaşanmasına sebep olabilmektedir. Ayrıca, son 10 yılda olduğu gibi, sıkça yaşanan ekonomik krizler veya temel politika değişiklikleri de kamu yatırımlarına ayrılabilen kaynakların azaltılmasına, bu da, kaynakların nispeten yeterli olduğu zaman yapılabir ve öncelikli olan projelerin, kaynakların yetersizliği nedeniyle yapılabirlik ve önceliğinin kaybolmasına yol açabilmektedir.

Sekizinci Planda, Yıllık Programlarda ve Hükümetin Acil Eylem Planı'nda öngörüldüğü üzere, kamu yatırımlarının planlanması ve uygulamasında etkinliğin artırılması ve bu suretle projelerin ekonomik büyümeye ve buna bağlı olarak sosyal refaha yapacağı katkının en yüksek düzeye çıkarılması, mevcut kısıtlı kaynakların birçok projeye tahsis edilmesi yerine öncelikli, fiziki gerçekleşme oranı yüksek ve kısa sürede ekonomiye kazandırılacak projelere tahsis edilmesi ve bu projelerin biran önce tamamlanması, bu suretle projelerin gerçekleşme sürelerinin uzamasından doğan maliyet artışlarının önüne geçilmesi amacıyla 2001 yılından bu yana kamu yatırım programını rasyonelleştirme çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda, DPT ile yatırımcı kamu kuruluşlarının yakın işbirliği içinde, yapılabirliğini ve önceliğini kaybetmiş bazı projeler yatırım programından

çıkarılmıştır. Rasyonelleştirme çalışmalarına, yatırım programlarından proje çıkarılması yanında, Yatırım Programının hazırlanması çerçevesinde gerçekleştirilen çeşitli iyileştirme işlemleriyle devam edilmiştir. Bu kapsamda; bazı kuruluşların çok yıllık projeleri yıllık hale getirilmiş, bazı projelerin kapsamındaki biten işler ile çok yakın bir gelecekte ihale edilemeyecek alt kısım ve işler kapsam dışına çıkarılmış, tamamlanan kısımlarının hizmet için yeterli olacağı düşünülen projeler programdan çıkarılmış ve bazı projeler yapım niteliğinden çıkarılarak fizibilite revize ettirilmek üzere etüt-proje kapsamına alınmış, projeler yeniden önceliklendirilerek, fiziki gerçekleşme düzeyi düşük olan, aciliyeti olmayan ve ikinci derecede öncelikli bazı projeler iz ödenekle bırakılarak durdurulmuş, böylece mevcut ödenekler acil ve birinci derecede öncelikli projelere tahsis edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda, 2001 Yılı Yatırım Programından proje tutarlarının toplamı 2001 yılı program fiyatlarıyla 12,4 katrilyon lira olan, 353'ü ana proje ve 649'u alt proje olmak üzere toplam 1.002 proje, 2002 Yılı Yatırım Programından 2002 yılı program fiyatlarıyla toplam tutarı 4,9 katrilyon lira olan, 230'u ana proje, 370'i alt proje olmak üzere toplam 600 proje, sonuçta toplam 1.602 proje Yatırım Programından çıkarılmıştır. Böylece, Yatırım Programında 2000 yılında 5.321'e çıkmış olan proje sayısı 2001 yılında 5.047'ye, 2002 yılında 4.414'e, 2003 3.851'e, 2004 yılında ise 3.555'e düşürülmüştür. Tahsis edilen ödenek seviyesiyle mevcut kamu yatırım stokunun tamamen ne kadarlık bir ilave sürede bitirilebileceğini gösteren ortalama tamamlanma süresi ise, 2001 yılında yaşanan kriz sonrasında 12,5 yıla kadar çıkmış iken, 2004 yılında 8,1 yıla kadar düşürülmüştür. Kamu Yatırım Programının etkinliğinin artırılması çalışmalarına bundan sonra da devam edilecektir.

Ayrıca, 10.12.2003 tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 24.12.2003 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile, kurulacak yeni mali yönetim ve kontrol sisteminde, mali yönetim ve kontrol sistemi ile bütçe kapsamının genişletilerek Parlatmentonun bütçe üzerindeki denetiminin artırılması, kamu maliyesinde saydamlığın sağlanması, stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme ile birlikte orta vadeli harcama sistemine geçilerek plan-bütçe bağının güçlendirilmesi, etkin bir iç denetim sisteminin kurulması, performans denetiminin de sisteme dahil edilmesi, dış denetimin kapsamının genişletilmesi öngörülmüştür. Getirilen bu esaslar Kamu Yatırım Programının etkinliğinin artırılmasına da katkıda bulunacaktır. Söz konusu Kanun hükümleri gereğince, gerekli nitelikleri taşıyan bir fizibilite etüdü olmaksızın Yatırım Programına proje alınması mümkün olmayacaktır. Kurulacak etkin bir izleme ve değerlendirme sistemi ile, projelerde ortaya çıkabilecek aksaklıkların zamanında görülerek, gerekli müdahalelerin yapılması mümkün olacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç.Dr. Abdülatif ŞENER
 Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

DAĞITIM

Gereği

TBMM Başkanlığına

Bilgi

Başbakanlığa